

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת
משה גפני
אורי מקלב
יעקב אשר
יצחק פינדרוס
ינון אזולאי
משה ארבל

פ/24/2411

הצעת חוק זכויות החולה (תיקון – הכנסת מזון למוסדות רפואיים בחג הפסח), התשפ"ב–2021

הוספת סעיף 25א¹. בחוק זכויות החולה, התשנ"ו–1996¹, אחרי סעיף 25 יבוא:

- 25א. (א) בתקופת חג הפסח, לא יוכנס ולא יוחזק למוסד רפואי בחג הפסח הוראות שתקבע מועצת הרבנות הראשית לישראל.
- (ב) מנהל מוסד רפואי, רשאי להסמיך עובד למניעת הכנסת או החזקת מזון בניגוד להוראות סעיף קטן (א).
- (ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על מוסד רפואי שאינו מציג את עצמו ככשר.
- (ד) לעניין סעיף זה, "תקופת חג הפסח" – התקופה שמיום י"ג בניסן ועד יום כ"א בניסן בכל שנה."

דברי הסבר

חג הפסח הידוע בשמו המקראי "חג המצות", הוא החג שמסמל את לידת העם היהודי שבו הוא יצא מעבדות לחירות. לפי סקרים ומחקרים שנעשו בישראל, חג הפסח נחשב כחג חשוב ביותר בחגי ישראל, בקרב כל סוגי האוכלוסייה, כאשר רובו הגדול של העם היהודי, חוגג את חג הפסח ומקפיד על שמירת איסור אכילת חמץ בפסח, דתיים, מסורתיים וחילוניים. בניגוד לדיני כשרות בכל השנה, איסור אכילת חמץ בחג הפסח הוא חמור ביותר ואף דיני הכשרות בפסח מחמירים ביותר, כאשר חמץ בפסח אינו "בטל בשישים", כך שחמץ שייאכל בכלי אפילו בכמות

¹ ס"ח התשנ"ו, עמ' 327.

מועטה מאוד, עלול לגרום לשלילת הכשרות מהכלים, באופן שימנע משומרי כשרות לאכול בכלים אלה. בנוסף, ישנו איסור מיוחד בפסח של "בל יראה ובל ימצא". במשך עשרות שנים, בתי החולים בישראל בהם ניתן שירות לציבור הרחב, לא אפשרו הכנסת חמץ בתקופת חג הפסח, וזאת כדי לאפשר לחולים לשמור על הכשרות בחג הפסח. כנגד ההוראה והסטטוס קוו שנהג במשך עשרות שנים שלא להכניס חמץ בפסח לבתי חולים, הוגשה עתירה לבג"ץ. בסוף אפריל 2020, פסק בית המשפט העליון בדעת רוב, שאין לבתי החולים סמכות בחוק, לאסור הכנסת חמץ לבתי החולים (בג"ץ 1550/18 עמותת הפורום החילוני נ' שר הבריאות). משמעותה של פסיקה זו היא שרוב אזרחי מדינת ישראל ששומרים על כשרות בפסח, לא יוכלו לקבל טיפול רפואי ולהיות מאושפזים בחג הפסח בבתי חולים. הטיב להגדיר זאת השופט ניל הנדל (בדעת מיעוט) בפסק הדין:

"כאמור, גורם אחד שעשוי להיות מושפע מן ההכרעה הוא קבוצת החולים שומרי המצוות, שרוצים להקפיד על קיום מצוות הפסח. עבור חברי קבוצה זו אכילת חמץ בפסח היא בגדר איסור חמור. לדעתי, יש לשאוף בכל עוז למצוא פתרון לאנשים אלה. על הפתרון שיימצא להיות פתרון אמיתי וחלכתי. בין אם הרצון לשמור על דיני הכשרות – ואף תוך קבלת חומרות – הוא הלכתי-משפטי ובין אם מדובר בצורך נפשי, אין להתעלם מכך. במיוחד נכונים הדברים במדינת ישראל, שמוגדרת גם כמדינה יהודית". לאור האמור, מוצע לקבוע, איסור על החזקת או הכנסת חמץ בחג הפסח לבתי חולים. הוראה זו לא תחול על בתי חולים במגזר שאינו יהודי שאינם מחזיקים בתעודת כשרות כל השנה.

כמובן שאין כל כוונה להכריח את החולים שאינם יהודים, לאכול מצות בפסח. לאור התפתחות טכנולוגיית המזון, ישנם כיום תחליפים כשרים לפסח לכל סוגי המזון - לחמניות, עוגות, עוגיות וחטיפים, כך שבפועל אין גם כל פגיעה ממשית במי שאינו מעוניין לאכול מצות. יצוין שלאור חשיבות חג הפסח, מדינת ישראל חוקקה בעבר את חוק חג המצות (איסורי חמץ) התשמ"ו-1986, הקובע "מצהרי יום י"ד בניסן עד עשרים דקות אחרי שקיעת החמה של יום כ"א בניסן, לא יציג בעל עסק בפומבי מוצר חמץ למכירה או לצריכה".

במשך אלפי שנים, מאז יצאו בני ישראל ממצרים, שמר העם היהודי באדיקות רבה את חג הפסח והלכותיו. גם בזמנים קשים ואפלים בהיסטוריית העם היהודי, בהם גזרו על היהודים שלא לקיים מצוות – כגון תקופת האינקוויזיציה והשוואה - שמר העם היהודי במסירות נפש ממש, שלא לאכול חמץ בחג הפסח, ואין כל סיבה שבמדינת היהודים לא יתאפשר לחולים לשמור על כשרות בפסח.

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חבר הכנסת משה ארבל וקבוצת חברי הכנסת (פ/23/1073) ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברי הכנסת משה ארבל וינון אזולאי (פ/24/197; הוסרה מסדר היום ביום ה' באב התשפ"א (14 ביולי 2021)).

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חברי הכנסת משה גפני ויעקב אשר (פ/23/1304), על ידי חבר הכנסת ישראל אייכלר וקבוצת חברי הכנסת (פ/23/1621), על ידי חבר הכנסת אליהו ברוכי (פ/23/2281), ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת ישראל אייכלר (פ/24/735) ועל ידי חבר הכנסת משה גפני וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/1469; הוסרה מסדר היום ביום ה' באב התשפ"א (14 ביולי 2021)).

הצעת החוק זהה לפ/23/1621 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

כ"ו בחשוון התשפ"ב (01.11.2021)